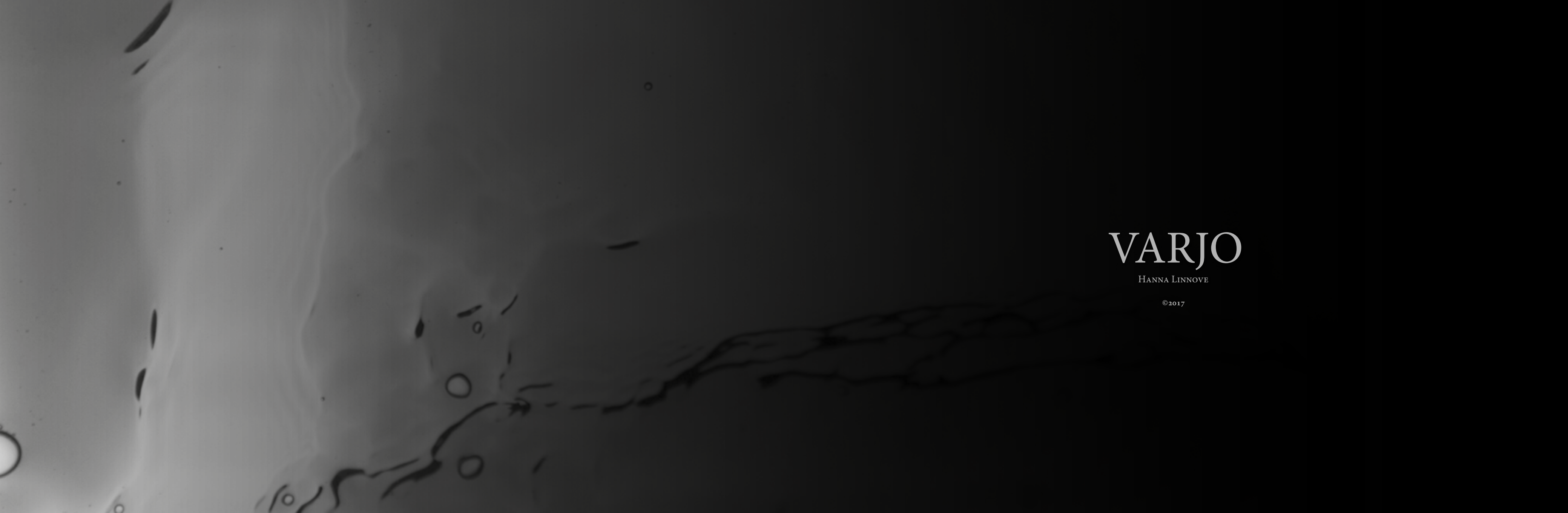

VARJO
HANNA LINNOVE

HANNA LINNOVE

VARJO

VARJO

HANNA LINNOVE

© 2017

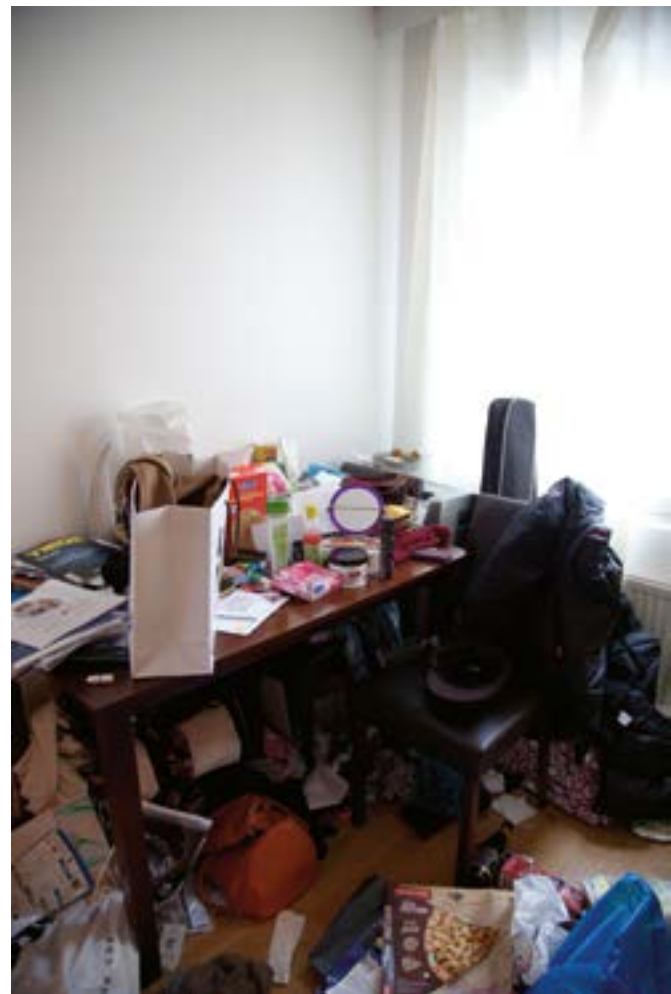
LUKU I

En hae kertomalla tarinani sääliä, vaan haluan jakaa sen, jotta kanssaihmiset ymmärtävät etteivät he ole yksin. Moni häpeää menneisyyttään edelleen. Olemme alkoholistiperheissä kasvaneita aikuisia lapsia. Tämä

on yksi tapa aloittaa elämä. Se ei ole miellyttävä, mutta koen että en olisi minä ilman menneisyyttäni Kerron oman tarinani, jotta muut samalla taustalla voivat nähdä sen ja kenties kokea samaistumista ja helpotusta.

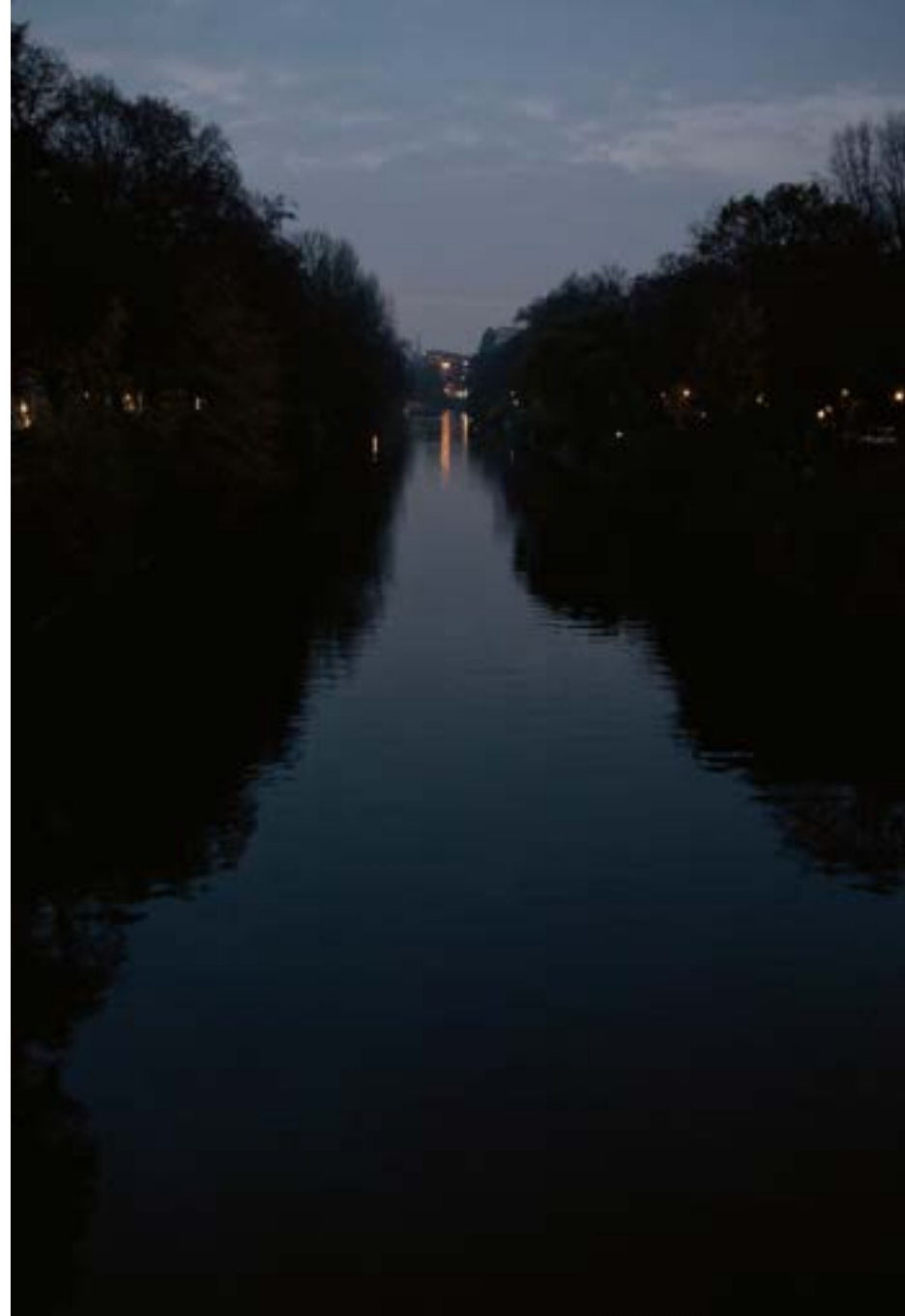

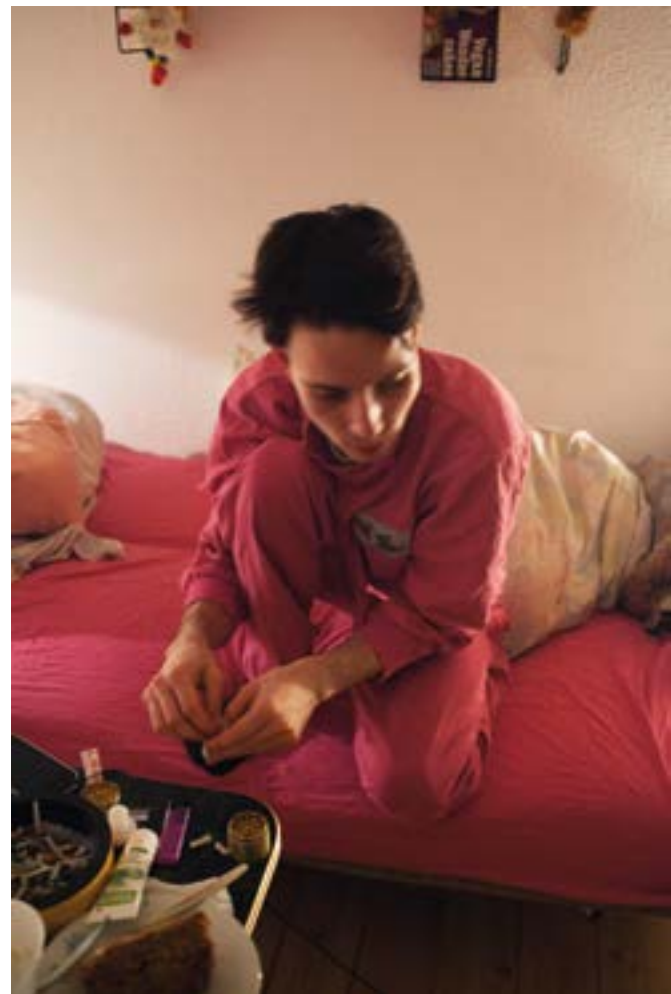

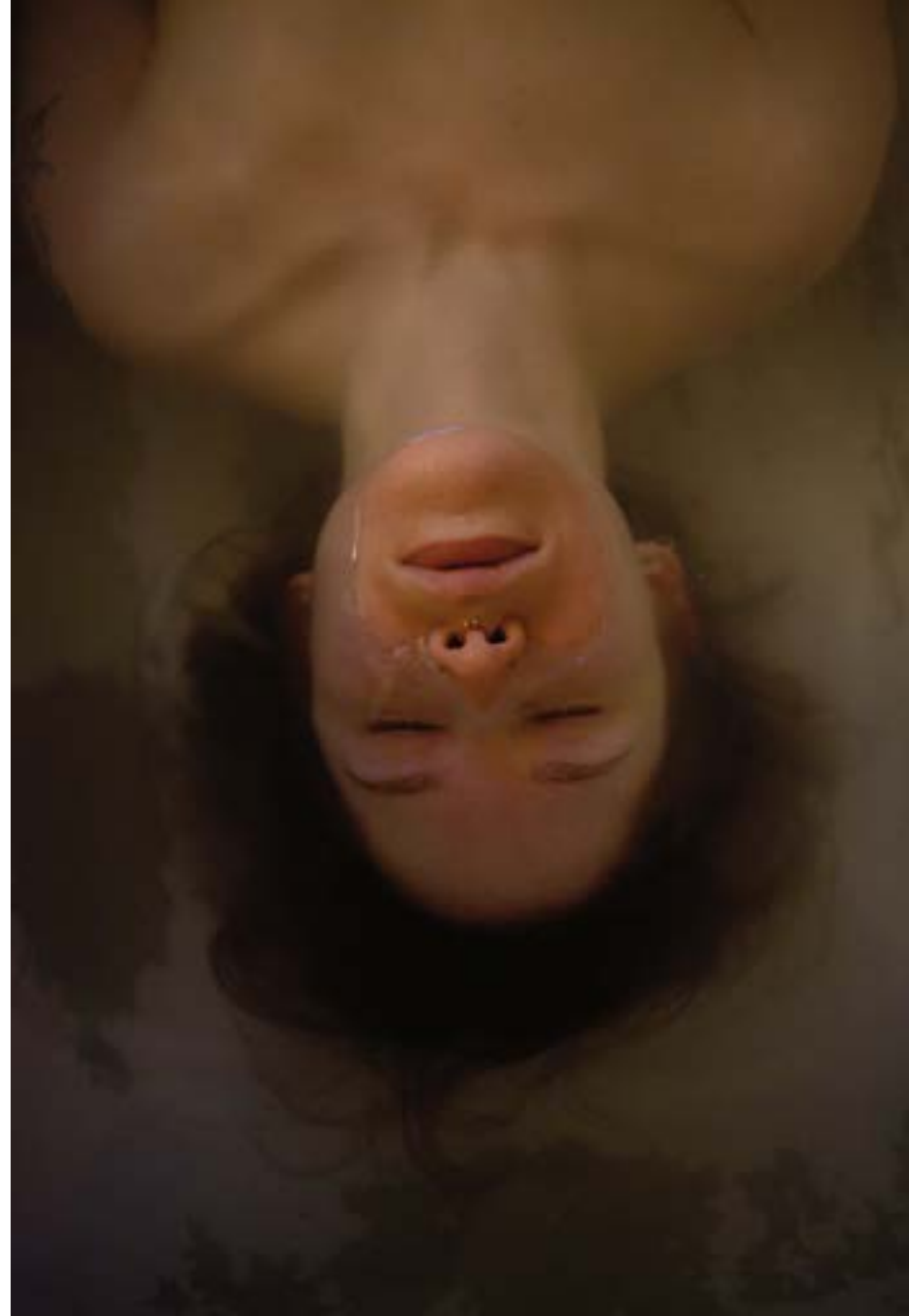

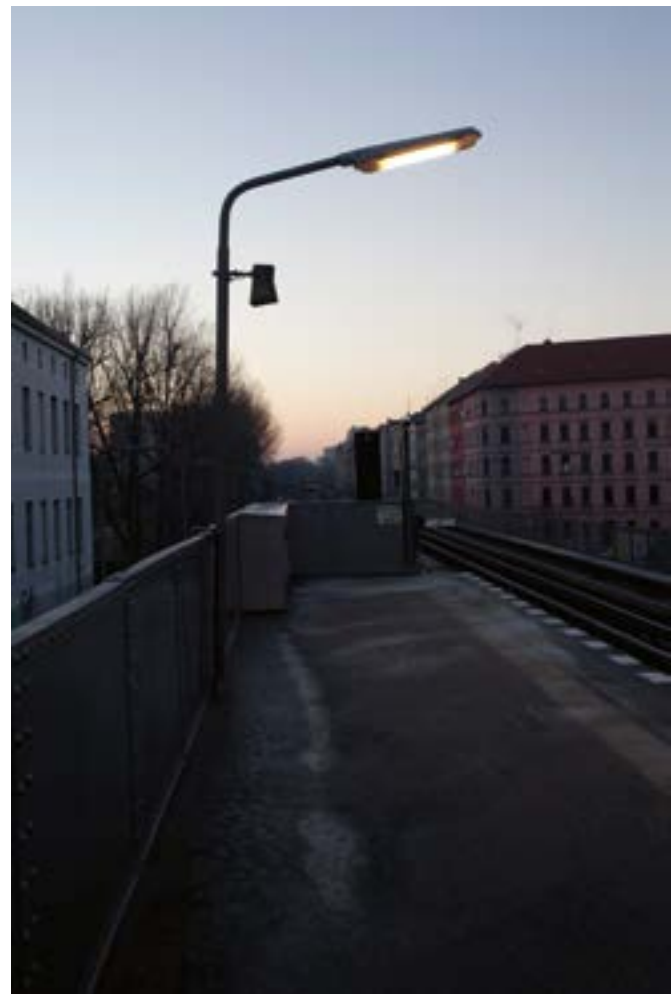

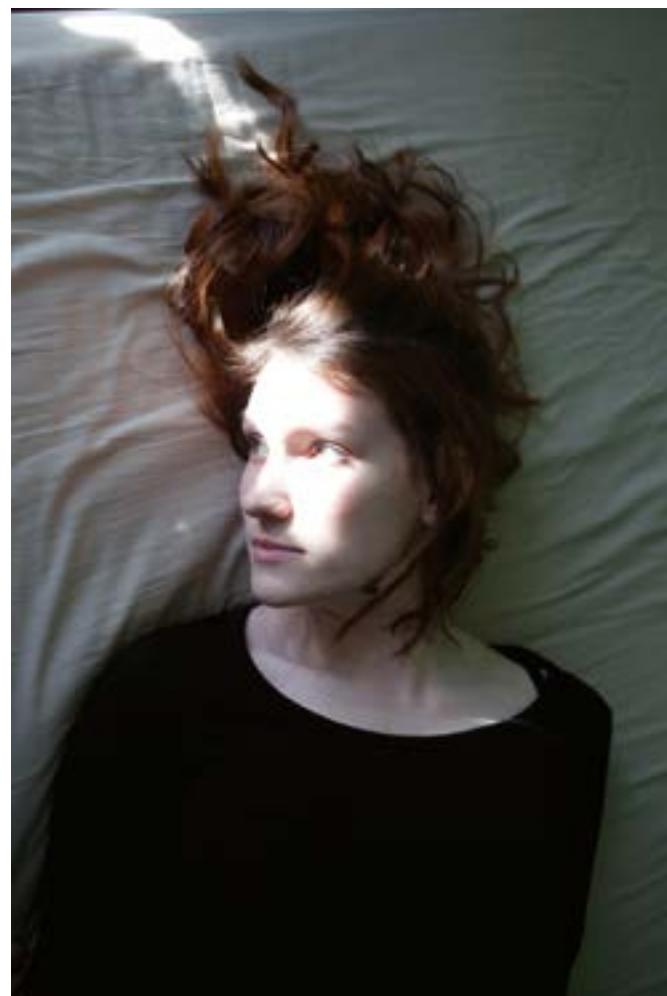
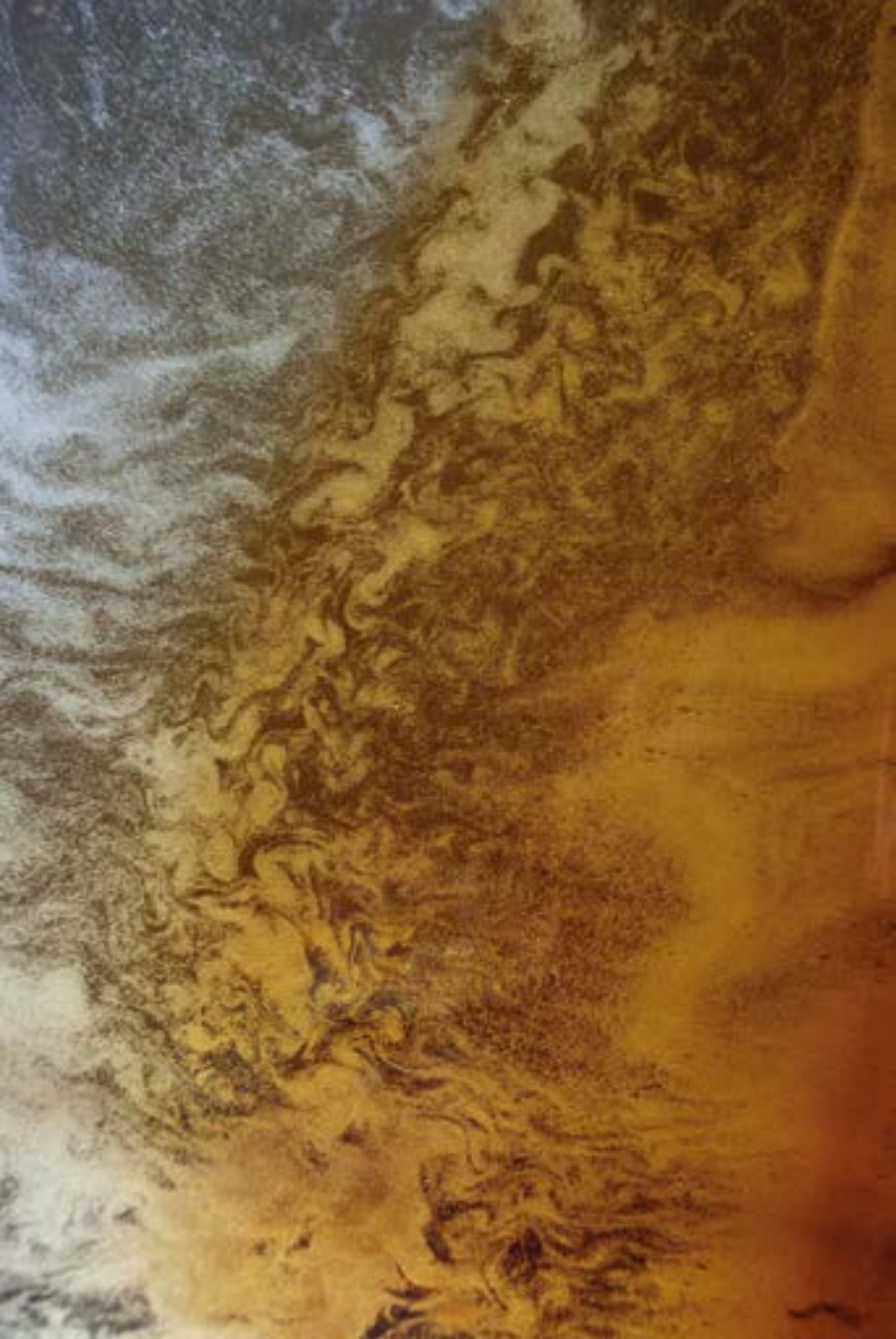

LURU II

Olen kuvannut alkoholistien aikuisia lapsia. Kuvaparina heillä on vanhemman tai vanhempien lempijuoma. Tästä kuvasta käytän sanaa "varjo," sillä se on varjostanut näiden ihmisten elämää alusta saakka. Tuo

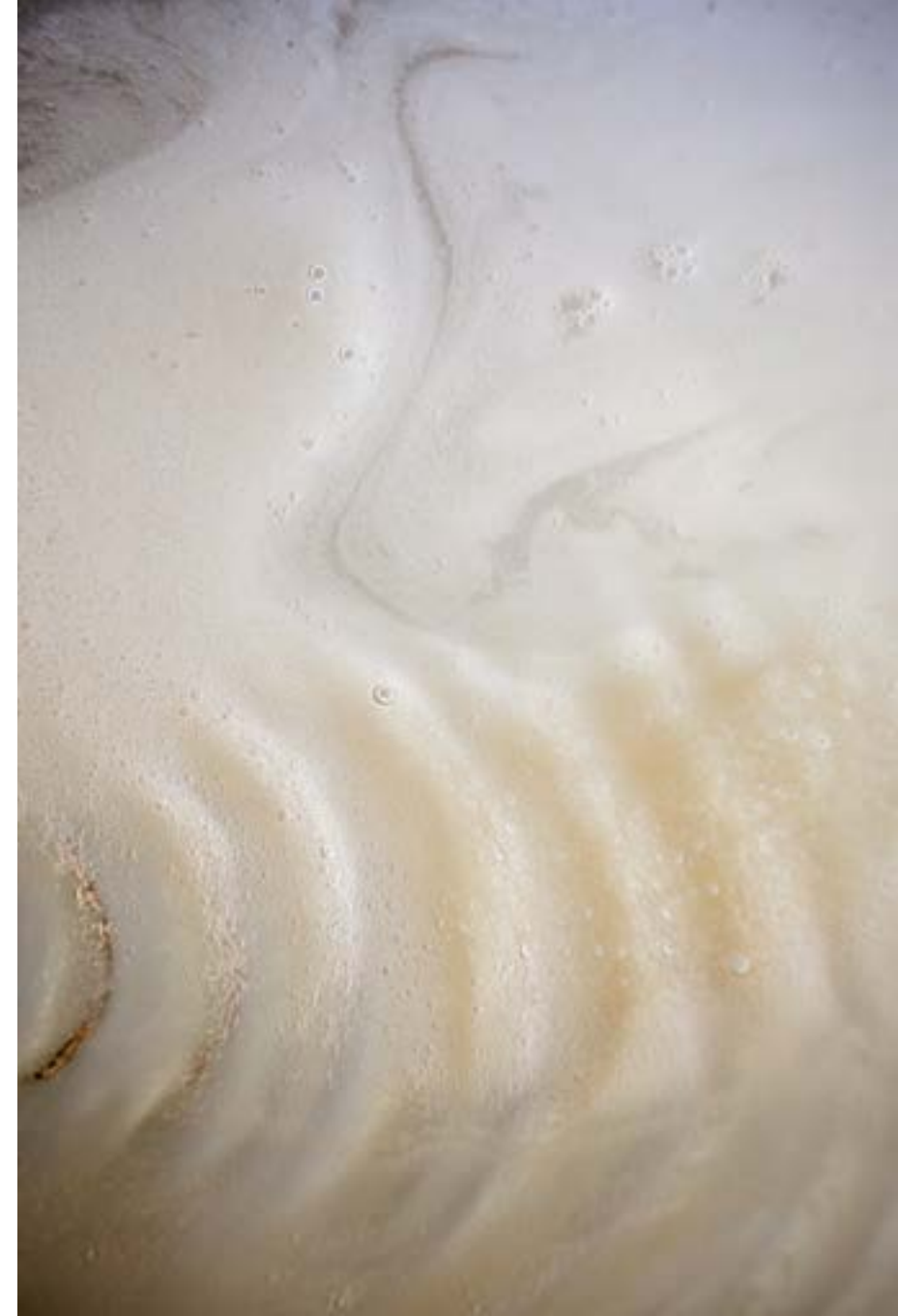
alkoholijuoma on muokannut heidän persoonaansa, vaikka eivät itse ole pulloon tarttuneet. Juomista ei voi nähdä alkoholia kuvan välityksellä, mutta se on siellä. Samaan tapaan, kuin alkoholismi oli vanhemmissamme.

INDEKSI

VARJO: INDEKSI LUKU I

46

Sivu 05

Vesi elementtinä on ollut minulle aina tärkeä, koska se on kuin eri maailma. Unelmoin lapsena, että voisin olla merenneito.

Sivu 06

Sivu 06

Pikkuveli

Sivu 07

Sivu 07

Sivu 08

Sivu 08

Sivu 09

Isän ottama kuva minusta 5-vuotiaana.

Sivu 09

Sivu 09

Sivu 10

Äiti

Sivu 11

Tanssiminen on ollut minulle tapa ilmaista itseäni.

Sivu 12

Aloin pelätä äkillisiä, kovia ääniä ja siksi ilmapallot ovat edelleen suuri fobiani.

Sivu 13

Sairastuin syömishäiriöön 19-vuotiaana.

Sivu 13

Sivu 14

Sivu 15

Sivu 15

Sivu 16

Sivu 16

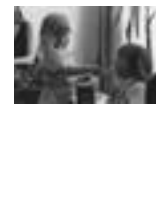
Sivu 17

Nautin ukkosesta ja myrskystä erittäin paljon.

Sivu 18

Sunnuntaiaamupala.

Sivu 19

Serkkuni on ollut minulle tärkeä syntymästämme saakka.

Sivu 20

Sivu 21

Isä

Sivu 22

Sivu 22

Sivu 23

Olen huomannut ajautuvani uusiin parisuhteisiin

47

Sivu 23

Sivu 23

Sivu 23

Sivu 24

Sivu 25

Yö on minulle pehmeämpi, kuin päivä

Sivu 26

Isä siunaamassa vastasyntynyttä pikkuveljeäni.

Sivu 26

Sivu 26

Sivu 26

Sivu 27

Sivu 28

Berliini

Sivu 28

Sivu 292

VARJO: INDEKSI LUKU II

50

Sivu 32
Konjakki

Sivu 32

Sivu 33

Sivu 33
Punaviini

Sivu 34
Olut

Sivu 34

Sivu 35

Sivu 35
Vodka

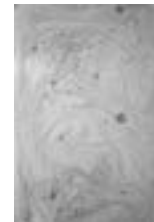
Sivu 36
Punaviini

Sivu 36

Sivu 37

Sivu 37
Olut

Sivu 38
Olut

Sivu 38

Sivu 39

Sivu 39
Olut

Sivu 40
Gin

Sivu 40

Sivu 41

Sivu 41
Olut

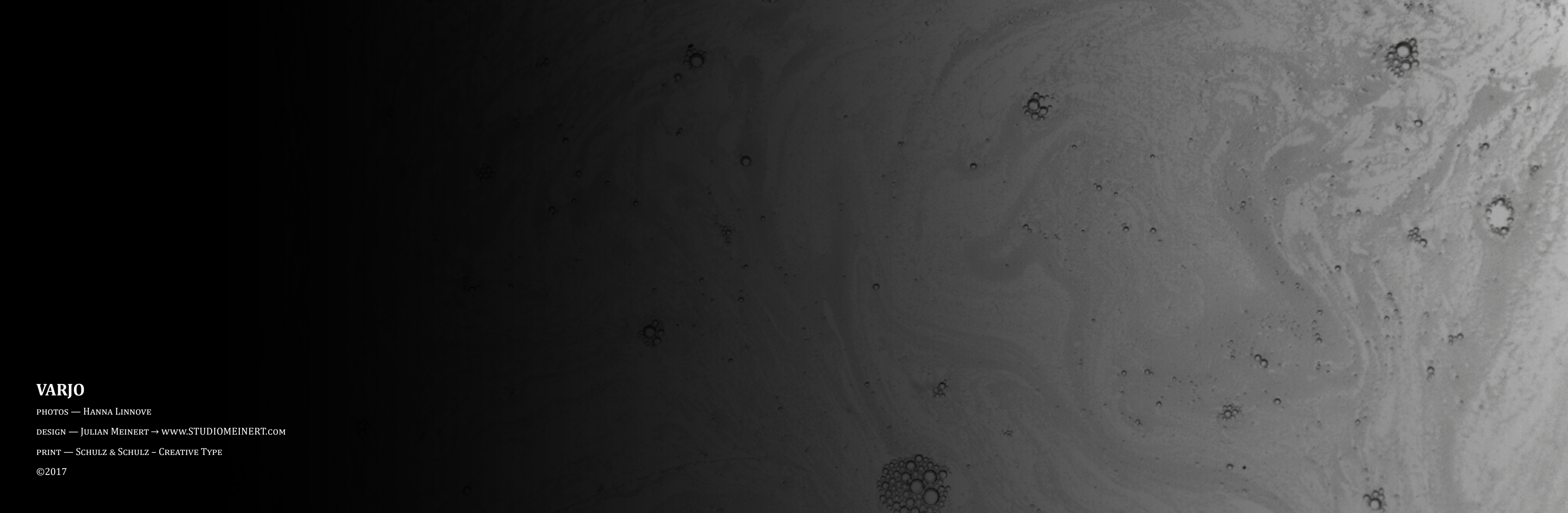

Sivu 42
Punaviini

Sivu 42

51

VARJO

PHOTOS — HANNA LINNOVE

DESIGN — JULIAN MEINERT → WWW.STUDIOMEINERT.COM

PRINT — SCHULZ & SCHULZ - CREATIVE TYPE

©2017

VARJO

Hanna Linnove

1. Johdanto

Projektini käsittelee ihmisiä, jotka ovat kasvaneet alkoholistiperheessä. Teos on kirjamuodossa ja on kaksiosainen. Ensimmäisessä osiossa kerron oman tarinani. Toinen osio koostuu kuvapareista. Ne ovat henkilökuvia aikuisista alkoholistien lapsista. Kuvaparina heillä on juovan vanhemman tai vanhempien lempialkoholijuoma. Juoma kuvastaa alkoholismia sairautena joka sai heidän vanhempansa käyttäytymään humalaisesti ja joka vaikutti lasten luonteeseen kasvuvaiheessa. Kirjallisessa osiossa tutkin alkoholistiperheen vaikutusta lasten elämään aikuisiällä.

2. Abstract

This project of mine tells about people who have grown up in alcoholic families. The work is a photo book and includes two chapters. In the first chapter I am telling my story as a person who has grown up in an alcoholic family. The second chapter includes pairs of pictures. In these pictures are portraits of adult children of alcoholics and photos of the favourite alcohol drink of the parent. The drink is reflecting alcoholism as the illness which got the parents acting differently, creating an identity for them which effected the child. In the written part I am researching the effect of the childhood later in adult life.

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	3
2. ABSTRACT	3
3. ONGELMA	5
4. ALKUSANAT	6
5. KAMERA MAAGISENA VÄLINEENÄ LUOMASSA TODELLISUUTTA	8
6. MITEN KUVAAN	10
6.1 Projektin kuvauksesta	12
6.2 Kuva-valinnat	13
6.3 Kuvaparit	15
6.4 Varjo	16
6.5 Taitto	16
7. NAN GOLDIN	18
8. AIKUINEN LAPSI	20
8.1 Pyykkilista	21
9. PELKO	22
9.1 Häpeä	24
9.2 Riippuvuus	26
10. OMATUNTO	27
11. LOPUKSI	28
LÄHTEET	31

3. Ongelma

Monet meistä havaitsivat, että meillä oli useita yhteisiä luonteenpiirteitä sen seurauksena, että olimme kasvaneet alkoholistisessa tai toimintahäiriöisessä kodissa. Olimme tulleet sellaisiksi, että tunsimme olomme eristetyiksi ja vaivaantuneiksi muiden ihmisten, erityisesti auktoriteettihahmojen seurassa. Suojellaksemme itseämme meistä tuli mielistelijöitä, vaikka siinä ohessa kadotimme identiteettimme. Joka tapauksessa erehdyimme pitämään kaikkea henkilökohtaista arvostelua uhkana. Meistä tuli alkoholisteja (tai harjoitimme jotain muuta addiktiivista käyttäytymistä) ja/tai menimme alkoholistien kanssa naimisiin. Jos emme onnistuneet siinä, löysimme muita pakonomaisesti käyttäytyviä persoonallisuuksia, kuten työnarkomaaneja, täyttääksemme sairaan tarpeemme hylkäämiseen.

Elimme elämäämme uhrin näkökulmasta. Koska meillä oli ylikehittynyt vastuuntunto, huolehdimme mieluummin muista kuin itsestämme. Saimme syyllisyydentunteita, kun nousimme puolustamaan itseämme sen sijaan, että olisimme antaneet periksi muille. Niinpä meistä tuli ennemminkin reagoijia kuin toimijoita ja annoimme muiden ottaa aloitteen haltuunsa. Olimme riippuvaisia persoonallisuuksia, jotka kammosivat hylkäämistä, ja olimme valmiit tekemään lähes mitä tahansa jatkaaksemme suhdetta, ettemme tulisi emotionaalisesti hylätyiksi. Siitä huolimatta valitsimme yhä uudestaan turvattomia ihmissuhteita, koska ne vastasivat hyvin lapsuutemme suhdetta alkoholistisiin tai toimintahäiriöisiin vanhempiin.

Nämä oireet alkoholismien tai muun toimintahäiriön perhesairaudesta tekivät meistä "myötäuhreja", siis sellaisia, jotka omaksuivat sairauden piirteet, vaikka eivät itse välttämättä juoneet koskaan. Opimme lapsina vaimentamaan tunteemme ja aikuisina pidimme ne haudattuina. Tämän ehdollistamisen seurauksena sekoitimme rakkauden sääliin ja meillä oli taipumus rakastaa niitä, joita saatoimme pelastaa. Mikä vielä tuhoisampaa, tulimme riippuvaisiksi kiihtymyksestä kaikissa toimissamme suosien mieluummin jatkuvaa sekamelskaa kuin toimintakykyistä ihmissuhdetta. Tämä on kuvaus, ei syytös.

(Alkoholistien Aikuiset Lapset, 2017)

4. Alkusanat

Kerron niinkin negatiivisesta asiasta, kuin alkoholistiperheessä kasvamisesta ja sen vaikutuksesta elämään. Tämä on vain yksi tapa muiden joukossa kasvaa tähän maailmaan. Se ei ole paras mahdollinen ja luo lähes poikkeuksetta käyttäytymismalleja, jotka ovat vahingoksi. En hae sääliä vaan samaistumista muilta kanssa-ihmisiltä. Koen myös, että kun tulee se hetki, että henkilö on päässyt eroon lapsuuden kasvu-ympäristöstään, hänestä tulee erittäin vahva. Monet ovat käyneet läpi helvetin ja nousseet sieltä omille jaloilleen ja pystyvät näkemään maailman kuin uudelleen syntyneenä. Saattaisin jopa kutsua heitä voittamattomiksi.

Minulla on paljon positiivisia muistoja lapsuudestani ja koen, että en olisi minä ilman menneisyyttäni. Sitä kautta myös ymmärrän henkilöitä joilla on ongelmia enkä tuomitse päihderiippuvaisia vaan ymmärrän, että taustalla on aina joku syy miksi henkilö on ajautunut huonoon tilaan. Kuulen usein ihmisten sanovan, että alkoholistilla olisi valinnan vapaus juomisen suhteen. Jos elää henkilön kanssa, joka on riippuvainen alkoholista ymmärtää että kyse ei ole valinnasta. Riippuvainen henkilö ei halua mitään muuta niin paljon, kuin päästä irti sairaudestaan, koska hän on erittäin suurella vaaralla menettää perheensä, työnsä sekä kaikki läheisensä. Miksi kukaan haluaisi vaarantaa koko elämänsä ja saavutuksensa jos kyse tosiaan olisi vapaasta valinnasta?

Kuvatessani itseäni en halua kertoa katsojalle vain omaa tarinaani, vaan toivon, että ihmiset jotka tuntevat tai ovat kokeneet saman voivat samaistua kuviini ja sen sisältämään tarinaan. Toivon, että he sitä kautta ymmärtävät jotain omasta itsestään. Koen aiheen tärkeäksi, koska se koskettaa niin monia. Ihmiset joilla on alkoholistiperhetausta monesti piilottelevat menneisyyttään ja täten kokevat olevansa ainoita asian kanssa. Itse en ole koskaan piilotellut sitä vaan ollut avoin läheisille ystäväilleni ja sitä kautta huomannut, että yllättävän moni heistä tulee samoista lähtökohdista. En taaskaan syytä tässä ketään. Alkoholismi voi olla persoonaa hallitseva sairaus joka voi viedä mennessään, sairaan henkilön tahdosta riippumatta.

Muutamien viimevuosien aikana isäni sairaus alkoi ottamaan isomman vallan. Sairaus meni niin pitkälle, että hän joutui sairaalaan useaan otteeseen ja on siellä koko loppu elämänsä. Olen ollut todistamassa koko ikäni sairauden etenemistä lopulliseen pisteeseensä. Sairaus voitti voimakkaan isäni tahdosta riippumatta. Lapsuudessani olimme ortodokseja ja uskoin Jumalaan, koska usko oli minulle annettu. Uskoin aina, että joku päivä isästä tulee terve, mutta tapahtuikin päinvastoin. Todellisuus tuli vastaan. Tilanne vaikutti arkeeni niin paljon, että en ollut kykeneväinen tekemään kaikkia veloitteitani, mikä on täysin epänormaalia minulle. Minusta on tullut erittäin tunnollinen ja teen kaiken mitä minulta vaaditaan vaikka ilmassa olisi selkeästi piirteitä, että vaatimukset ovat yksinkertaisesti liikaa. Heräsin tunteeseen, että ”eihän tämän pitäisi olla normaalia?” Mutta, kun ihminen on syntymästään saakka kasvanut tietynlaisessa ympäristössä, tässä tapauksessa alkoholistiperheessä, siitä tulee hänelle normi. Asia jonka pitäisi olla täysin epänormaali. Alkoholismiperheessä kasvaneilla ihmisillä on usein käsitys, että heillä on ollut normaali lapsuus. Siinä vaiheessa, kun asiat romahtavat alkaa todellisuus hahmottua ensimmäistä kertaa elämässä. Itse aloin ymmärtää tämän noin 25-vuotiaana. Monet saattavat kuitenkin herätä tähän vasta keski-iässä.

Teokseni ei kerro AAL:sta (Alkoholistien Aikuiset Lapset -organisaatio), mutta se on osoittautunut parhaaksi tiedon lähteeksi. AAL on perustettu 1970-luvulla Kaliforniassa nimellä ACA, eli Adult Children of Alcoholics. Sitten se on levinnyt maailmanlaajuisesti järjestöksi ja on kirjoittanut ja hyväksynyt kokouksessa kirjan aiheesta, suomennettuna, Alkoholistien Aikuiset Lapset.

5. Kamera maagisena välineenä luomassa todellisuutta

Perheessäni on aina otettu paljon valokuvia. Valokuvien katseleminen on ollut minulle koko ikäni kivaa ajanvietettä, josta olen nauttinut. Yksi syy voi olla se, että olen käyttänyt sitä tapana matkustaa ajassa, se kiehtoo minua. Kuvilla usein luodaan todellisuus, joka luo katsojalle mielikuvan, että elämä on hyvää ja onnellista. Aina käsketään hymyillä vaikka ei hymyilyttäisi. Pitää esittää onnellista. Kamera on siis tallentanut todistusaineiston filmille tai kennolle joka kertoo, että ”kaikki on hyvin” ja kuvan säilyessä se tuo jonkinlaisen jatkumon ”onnellisuudelle”. Näin vähän vanhempana olen huomannut käytöksen, että kuvia on otettu jossain vaiheessa manipuloimaan todellisuutta positiivisemmaksi, kun se oli negatiivisimmillaan. Ajatuksella: ”kun kuva on siinä silmien edessä ja ihmiset hymyilevät, niin onhan sen oltava totta”. Muistoja on muokattu tai yritetty luoda uusi todellisuus totena. Tosin äitini on myös muistuttanut minua, että suuri osa hymyistä kuvissa on aitoja.

KUVA 1. Isän ottama kuva minusta ajalta, kun elimme Joensuussa. Olen kuvassa noin 5-vuotias

6. Miten kuvaan

Pyrin pitämään kameran aina lähelläni. En tuhlaa ruutuja. Kuvakohteet ovat olleet usein asioita, jotka liittyvät elämääni. Haluan syyn miksi tallennan kuvan kameralla. Otan harvoin kuvia aiheista vain sen takia, että ne ovat kauniita ilman sen suurempaa syytä. Oman elämän kuvaaminen tuntuu minulle hyvin luonnolliselta ja on varmasti myös väline, jolla etäännytän itseni asioista. Se myös auttaa katsomaan niitä toisesta perspektiivistä eikä oman egon kautta. Omakuvat ovat tulleet tärkeäksi osaksi työskentelyäni. Saksassa vaihdossa ollessani opettajani sanoi jonkun ajan jälkeen, että olen performanssivalokuvataiteilija. Olin yllättynyt kuullessani tämän, koska en ollut sitä itse koskaan tajunnut, vaan pidän itseäni dokumentti valokuvaajana. Olin pitänyt niitä kuvaushetkiä, joina otan omakuvia, terapeuttisina tapahtumina. Olen usein yksin huoneessa, laitan kameran jalustalle ja kymmenen-sekunnin ajastimen päälle. Unohdan ajan- ja paikan ja lopetan kuvaamisen vasta, kun olen tyytyväinen.

Tuo opettaja myös innoitti tämän kuvasarjan tekemiseen vaikka se oli ollut mielessäni jo pidemmän aikaa. Hän huomautti, että useaan otteeseen isäni tulee ilmi kuvissani tavalla tai toisella. Sain uskallusta tulla julki menneisyyteni kanssa. Se myös auttoi, että olin ottanut etäisyyttä Suomeen, kotimaahani missä kaikki se tapahtui. Saatoin nähdä tapahtumat uudestaan, kun en enää ollut paikan päällä. Haluan valokuvien olevan mahdollisimman todenmukaisia. Siksi pyrin ottamaan kuvia myös hetkistä joita normaalisti ei tallennettaisi muistoiksi.

KUVA 2. Joulupäivä 2015, Bielefeld, Saksa.

KUVA 3. Elokuu 2016, Bielefeld, Saksa.

6.1 Projektin kuvauksesta

Itse kuvasarjaa olen suunnitellut noin kaksi vuotta. Se oli kytenyt mielessä pidemmän aikaa ja aloin pikkuhiljaa kuvaamaan sitä kunnes päätin tehdä siitä täysimittaisen projektin. Projektia aloittaessa tutustuin käyttäytymismalleihin mitä alkoholistien aikuisilla lapsilla on. Jatkoin edelleen kameran lähellä pitämistä ja etsin aktiivisesti kuvia, jotka kuvastaisivat noita käyttäytymismalleja. Etsin myös asioita, joista nautin, koska halusin tuoda myös niitä positiivisia puolia esiin, kuten kauniit näkymät. Katsoin vanhempia kuviani ja huomasin monissa yhtymäkohtia projektini kanssa. Lisäksi olin onnekas, että jo nuorempana kuvasin paljon ja olen säilyttänyt kaikki kuvat. Ongelmaksi tuli kuitenkin, että halusin kuvien kuvasarjan olevan yhtenäisen. Kuvaustyylini on muuttunut ja kehittynyt muutamassa vuodessa, enkä samaistu enää vanhempiin kuviini. Yritin siis etsiä samantyylistä muotokieltä, samalla kun sisällön pitäisi liittyä projektiin. Olen liittännyt mukaan kuvia lapsuudestani jotka on kuvattu äitini tai isäni toimesta. Molemmat ovat valokuvaharrastajia.

Tein aikaisemmin jo tästä projektista kirjan, mutta pienemmässä mittakaavassa. Tulostin kuvat puolikiiltävälle valokuvapaperille lähellä perinteistä kymppikuvakokoa. Teetin vanhanaikaista valokuva-albumia muistuttavan kirjan ja liimasin kuvat käsin kaksipuoleisella teipillä. Halusin kehittää sarjaa ja tulostaa koko projektin yhtenäisenä ilman erillisiä osia. Perhe-albumimainen asettelu on tapa ilmaista tarina yhden perheenjäsenen näkökulmasta. Tarina joka on jo tallentunut sinne, mutta jatkaa kasvamistaan. Toivon, että tuo tapa ei loppuisi kuvien ollessa nykyään digitaalisessa muodossa. Koen myös, että kuvien asettelussa niiden ollessa samassa tasossa taitossa tämä luo niille yhtenäisen ja ylvään kokonaisuuden.

Teen tätä projektia avoimesti, koska haluan, että muut ihmiset avaisivat kotinsa minulle jonne menisin kameran kanssa tallentamaan heitä aitoina henkilöinä. Siispä koen, että myös minun on oltava valmis olemaan yhtä avoin oman elämäni kanssa. Projektia on kuitenkin hyvin hankala lopettaa. Koska aina tulee uusi päivä ja uusia käänteitä ilmaantuu. Onhan kyseessä teos siitä mikä minusta on tullut alkoholistin lapsena samalla kun persoonani jatkaa kehittymistään päivä päivältä.

6.2 Kuva-valinnat

Projektini alkaa kuvalla, jossa olen veden alla leijumassa. Vesi elementtinä on sarjassa tärkeä osa. Se symboloi alkoholin olemusta, mutta vesi on minulle myös elementti mistä nautin.

Ensimmäisen luvun kuvat olen valinnut niin, että siellä on elämän käännekohtia, kuten aika, vuonna 2013, jolloin isä joutui sairaalaan useaan otteeseen. Tuohon aikaan en vielä tehnyt tätä projektia, mutta sairaalakäynneille jostain syystä otin kameran mukaan. Hän poseerasi aina kameralle ja antoi minun tehdä työni. Olen ripotellut kuvia perhealbumista kuvaamieni kuvien sekaan, sulauttaakseni ne joukkoon. Loin aikajanan ja yhdistin tarinoita. Kuten pieni ryhmä kuvia, jotka koostuvat pikkuveljeni siunaushetkestä, joka liittyy kasteeseen. Seuraavalla sivulla minä olen ammeessa veden alla, mutta suuni ja nenäni on ilmassa, jota hengitän.

Kuvissa esiintyy myös entisiä poikaystäviäni. Olen valinnut kuvat sinne, koska koen, että he ovat olleet tärkeä osa elämäni ja jollain tapaa myös yhdistettynä menneisyyteeni. Tunne-elämäni on ollut hyvin voimakas lapsuudesta saakka. Osaan olla myös yksin, mutta näin vähän vanhemmaksi tullessa olen huomannut ajautuneeni aina parisuhteisiin ongelmallisten ihmisten kanssa ja siksi koen, että se on tärkeä osa historiaani sekä prjoketia.

Useat kuvat ovat tummia ja siksi voivat luoda negatiivisen mielikuvan katsojalle. Itselleni kuitenkin pimeys on positiivinen asia, koska koen sen pehmeämpänä, kuin kirkkaan päivänvalon. Myös jylhä kuva myrskystä on minulle positiivinen.

En ole muokannut kuvia juurikaan, koska olen halunnut pitää ne mahdollisimman aitoina. Mitä olen tehnyt, olen tehnyt vain väreille, kuten korjannut värilämpötilaa kylmästä lämpimämmäksi.

KUVA 6 .Kuva on otettu erään eron jälkeen. Assistenttina toimii, tuore, entinen poikaystäväni.

KUVA 5. Esimerkki kauneusihanteestani.

6.3 Kuvaparit

Etsin kuvattavia kysymällä ihmisiltä, josko he sattuvat tuntemaan jonkun, joka on kasvanut alkoholiperheessä. Yleisin vastaus oli kielteinen, mutta aloin myös saamaan vastauksia, että he saattavat tietää jonkun ja voivat kysyä häneltä. Pyysin heitä kertomaan näille ihmisille, että olen myös yksi heistä ja tämä sai monet avaamaan ovensa minulle. Lähdin siis aina etsimään kuvattavia kertomalla totuuden, minkä koen parhaaksi tavaksi lähestyä kuvattavia dokumentaarisisessa mielessä. Se myös tietenkin helpottaa, että voin sanoa heille tietäväni jollain tasolla mitä he ovat käyneet läpi.

Vaihdoimme yhteystiedot ja sovimme tapaamisen. Olen kuvannut kaikki ihmiset aina heidän omissa kodeissaan, koska halusin persoonan olevan kuvassa aito olemukseltaan vaikkei taustasta voisi sanoa, missä se on kuvattu. Matkustin eri kaupunkeihin Saksassa, Suomeen sekä kerran Ranskaan. Projektini on kansainvälinen, koska luonteenpiirteet jotka muokkautuvat ihmiselle ovat universaalit. Muutamat tunsin entuudestaan, mutta suurimman osan löysin kyselemällä ympäriinsä. Niiden kanssa joita en tuntenut aloitimme tapaamisen tutustumalla toisiimme. Ensin juttelimme yleisiä kuulumisia, mitä kuvattava tekee elämään, mitkä ovat hänen mielenkiinnon kohteensa ja kun olin voittanut henkilön luottamuksen käänsin puheenaiheen lapsuuteen. Halusin saada selville minkälaisesta persoonasta oli kyse, ennen, kuin aloin kuvaamaan. Onko henkilö esimerkiksi ujo vai voimakas. Koen, että minua sitoo vaitiolovelvollisuus ja siksi en kerro heidän tarinoitaan sarjassani, mutta yritin luoda tunnelman kuviin sen perusteella mitä olimme puhuneet.

Kun otin henkilökuvia meillä oli aina sopimus josko näytämme kasvot vai haluaako henkilö olla tunnistamaton. Jotkut kokivat edelleen häpeää menneisyydestään ja siksi eivät näyttäneet kasvojaan. Joku taas halusi suojella perhettään. Olin kuitenkin positiivisesti yllättyneet, että kolme ihmistä yhdestätoista ei halunnut näyttää kasvojaan. Kuvaushetkellä pyysin heitä miettimään vanhempaansa. Yksi herkisty, mutta en ole valinnut lopullisiin kuviin itku-kuvia, koska koen, että kuvattavani ovat vahvempia, kuin itku.

6.4 Varjo

Kysyin aina kumpi vanhemmista joi vai oliko kyseessä molemmat. Seuraava kysymys oli, että mikä oli heidän lempijuomansa. Vastaus tuli joka kertaa nopesti ilman sen pidempää empimistä. Tätä tietoa käytin kuvaparin luomiseen.

Olen kuvannut kaikille henkilökuville kuvan josta käytän sanaa ”varjo.” Varjo koostuu vanhemman lempijuomasta. Siitä juomasta, jota he niin kovasti halusivat koko ajan sairautensa vuoksi ja jättivät vanhemmuutensa toissijaiseksi asiaksi. Olemme kasvaneet tuon juoman varjossa koko ikämme. Olemme haistaneet sen, kenties maistaneet ja nähneet tyhjiä pulloja tai pahvitötsiä kotonamme. Vanhempamme ovat juoneet sitä ja se on muuttanut heidän käyttäytymistään. Lapsena emme ymmärtäneet syytä, koska asiat olivat aina olleet niin. Miksi kyseenalaistaa jotain jos emme tiedä paremmasta? Varjo kuvastaa itse sairautta. En halunnut ottaa kuvaa vain yhdestä viinipullosta, koska yksi pullo ei riitä kuvastamaan sitä määrää ja massaa mitä vuosien saatossa näimme. Kaikki kuvat ovat aitoja ja alkoholijuoma sisältää luonnollisesti alkoholin, mikä on näkymätön kameralle. Mutta se on siellä. Kuten alkoholismi oli syvällä vanhemmissamme.

Alkoholijuomat on kuvattu lasivuoan läpi alhaalta ylös päin. Pyysin assistenttina toimivaa henkilöä liikuttelemaan juomaa eri tavoilla ja näin loin erilaisia tunnelmia ja varjoja. Pidin myös mielessäni tarinoita, joita kuvattava kertoi vanhemmistaan. Esimerkiksi kuinka myrskyisää heidän arkensa oli.

6.5. Taitto

Taitossa olen saanut apua ystävältä, jonka kanssa olemme tehneet yhteistyötä jo kahden vuoden ajan. Lähdin ensin yrittämään taittoa erilaisella ulkonäöllä, mutta palasin valokuva-albumimaiseen aseteluun, minkä olin tehnyt aikaisemminkin, mutta köyhemässä muodossa. Koin, että oli luontevaa luoda tarinoita ymmärrettävästi ja samalla palasin tuohon lapsuuteni tapaan katsella vanhoja perhekuvia.

Kuvajärjestyksen loin niin, että pidin kotona tulostetut kuvat näkyvillä noin kaksi viikkoa ja muokkailin järjestystä aina, kun siltä tuntui. Kuvia on yhteensä 64. Luvussa I on 8 perhealbumistamme ja loput 34 minun kuvaamia. Luvussa II on 11 alkoholikuvaa, 11 potrettikuvaa

Teemana sivuilla on neste, mikä on näkyvissä useassa kuvassa. Se tuntui heti alusta saakka tärkeältä, että neste-elementti seuraa taitossa alusta loppuun saakka. Kirja on muuten musta-valkoinen, mutta kuvat ovat värillisiä.

KUVA 6. Varjona punaviini

KUVA 7. Eräs alkoholistin lapsi

7. Nan Goldin

Nan Goldin on Amerikkalainen valokuvaaja, joka syntyi vuonna 1953 ja kasvoi nuoruutensa Bostonissa. Hänen kuvansa ovat performanssitaiteellisia. Goldin alkoi kuvaamaan elämäänsä ja ystäviään 1970-luvulla. Tähän kuuluivat mm. huumeet, seksi ja transvestiitit, sekä aiheisiin liittyvät elämäntapa-seuraukset, kuten AIDS. Hänen lapsuudessaan oli vastoinkäymisiä. Siskon itsemurhan myötä Goldin ajautui käyttämään huumeita ja alkoholia. Näistä aiheistahan hän alkoikin kuvaamaan.

Hän eli, niin kuin kuvasi. Goldin itse ei ole HIV-positiivinen, mutta on menettänyt monta ystäväänsä sairaudelle ja on seurannut sairauden etenemistä alusta loppuun. Hän ei ole muokannut kuviaan, vaan ne ovat sisällöltään niin aitoja, kuin mahdollista. Myös Goldinin teknistä pätevyyttä kuvissa on arvosteltu, mutta hän itse haluaa vain näyttää maailman niin kuin sen itse näkee. Nan Goldin toteaa: "My photography, in the end, didn't do enough. It didn't save Cookie. But over time, my photographs, and other photography about people with AIDS, has helped. It has definitely given a more human face to statistics. We need to keep putting images out there. But not ones that are digitally manipulated like almost everyone is doing now. We need to have reality instead of this believable-fiction crap that's become so popular."

Nan Goldin kirjoitti kirjaansa *Couples and Loneliness*: "I used to think that I could never lose anyone if I photographed them enough. In fact, my pictures show me how much I've lost." Hän on myös sanonut, ettei kuvaa ihmisiä, joita ei tunne. Nämä kommentit tuntuvat hyvin tutuilta, kuinka ajattelen valokuvauksesta. Koen, että kamera antaa mahdollisuuden ajan pysäyttämiseen, mutta antaa myös mahdollisuuden nähdä kuinka asiat ovat muuttuneet tai kehittyneet vuosien saatossa.

(POSITIVE LITE.COM Canada 's Online HIV Magazine, HIV HEROES OF THE ARTS: (4) NAN GOLDIN: A PHOTOGRAPHIC DIARIST, 2013, (viitattu 3.3.2017) saatavissa: <http://www.positivelite.com/component/zoo/item/hiv-heroes-of-the-arts-4-nan-goldin-a-photographic-diarist>)

KUVA 8. Self-Portrait in my room, Berlin, 1994, Nan Goldin

KUVA 9. Nan and Brian in bed, NYC, 1983, Nan Goldin

8. Aikuinen lapsi

Aikuinen lapsi on käsite aikuisesta ihmisestä, joka on jäänyt jumiin lapsuuden käytösmallien kanssa. Nämä käytösmallit tuntuvat olevan seurauksena lähes poikkeuksetta alkoholistien ja muuten toimintahäiriöisessä ympäristössä kasvaneiden ihmisten elämässä. Siksi pidän tärkeänä, että kuvasarjassani on kuvia minusta ajalta joka on alkutaipaleilta muokkaamassa persoonaani ja käytösmaallejani. Alkoholistien Aikuiset Lapset -organisaation sivuilla oli lista aikuisen lapsen ominaispiirteistä, otsikolla "Pyykkilista". Nämä ovat myös piirteitä mihin olen kiinnittänyt huomiota kuvatessani ja tehdessäni kuvavalintoja.

8.1 Pyykkilista, aikuisen lapsen ominaispiirteet

- Meistä tuli eristäytyneitä sekä ihmisiä ja auktoriteettihahmoja pelkääviä.
- Meistä tuli hyväksynnänhakijoita ja kadotimme siinä ohessa identiteettimme.
- Pelkäämme vihaisia ihmisiä ja kaikkea henkilökohtaista arvostelua.
- Meistä tulee alkoholisteja ja/tai menemme alkoholistien kanssa naimisiin tai löydämme jonkun muun pakonomaisesti käyttäytyvän persoonallisuuden, kuten työnarkomaanin, täyttääksemme sairautta hylkäystarpeemme.
- Elämme elämäämme uhrin näkökulmasta, ja tuo heikkous vetää meitä puoleensa rakkaus- ja ystävyyssuhteissamme.
- Meillä on ylikehittynyt vastuuntunto, ja meidän on helpompi huolehtia muista kuin itsestämme; näin meidän ei tarvitse katsoa liian läheltä omia virheitämme, jne.
- Saamme syyllisyydentunteita, kun nousemme puolustamaan itseämme sen sijaan, että antaisimme periksi muille.
- Tulimme riippuvaisiksi kiihtymyksestä.
- Sekoitamme rakkauden sääliin, ja meillä on taipumus "rakastaa" ihmisiä, joita voimme "säälittää" ja "pelastaa".
- Olemme tukahduttaneet traumaattisen lapsuutemme tunteet ja olemme menettäneet kykymme tunkea tai ilmaista tunteitamme, koska se sattuu niin paljon (kieltäminen).
- Tuomitsemme itsemme ankarasti, ja meillä on hyvin alhainen omanarvontunne.
- Olemme riippuvaisia persoonallisuuksia, jotka kammoavat hylkäämistä, ja teemme mitä tahansa jatkaaksemme suhdetta, ettei meidän tarvitsisi kokea tuskallisia hylkäämisen tunteita, joita saimme eläessämme sairaiden ihmisten kanssa, jotka eivät koskaan olleet emotionaalisesti läsnä meitä varten.
- Alkoholismi on perhesairaus; meistä tuli para-alkoholisteja (myötäriippuvaisia) ja omaksuimme tuohon sairauteen kuuluvia piirteitä, vaikkamme edes juoneet.
- Para-alkoholistit ovat ennemminkin reagoijia kuin toimijoita.

(Alkoholistien Aikuiset Lapset, 2017)

9. Pelko

Pelko alkoholismiperheen arjessa muotoutuu normaaliksi ilmapiiriksi. Muistan varhaislapsuudestani, kun en vielä tiennyt mitä alkoholi on, että tunnistin jo tuon humalaisen hahmon. Ajattelin, että: ”tuo isä tuli taas käymään”. Ikään kuin toinen henkilö olisi vallannut rakkaan isäni ja piti vain odottaa, että se lähtee pois. Luotin tuohon vierailevaan isääni kuitenkin, mutta välttelin kontaktia.

Humalatilien myötä tuli riidat. Aloin pelätä kovia, äkkinäisiä ääniä ja siksi ilmapallot ovat edelleen suuri fobiani. Itse en koskaan peitelletty läheisiltä ystäviltäni mitä perheeni sisällä tapahtui. Sain hyväksyntää ja tukea ystäviltäni. Perheeni sisällä on rakkautta, mutta sisarteni kanssa olemme jääneet etäisiksi.

Monelle vanhempien alkoholismi on niin suuri häpeä, että he piilottelevat sitä ja kenties vähättelevät omia tunteitaan. On hyvin yleistä, että lapset alkavat piilotella tunteitaan, etteivät pahentaisi tilannetta. Lapsi saattaa alkaa syyttää itseään vanhemman juomisesta. Taustalla on usein ajatus ettei ollut tarpeeksi kiltti ja siksi vanhempi on taas humalassa. Tilanne voi olla myös toisinpäin. Joskus muistan olleeni ”iloinen,” että isä joi taas, koska anteeksipyyntöksi sain rahaa häneltä. Miksi en voisi hyötyä jotenkin tästä? Pulloistakin sai panttirahaa ja niitä nyt sattui olemaan isompi määrä palautettavana kauppaan.

Yksi kohta luonteenpiirteistä mitä alkoholistien lapsilla on ”tulimme riippuvaisiksi kiihtymyksestä.” Ensin tuohon kohtaan oltiin käytetty sanaa ”pelko,” mutta kiihtymys kuvastaa sitä monipuolisemmin. Monet ovat koukussa kaoottiseen kotiin ja olotilaan, koska silloin he tuntevat olevansa elossa. He eivät tiedä muusta tavasta elää ja näkevät usein emotionaalisesti terveet ihmiset tylsinä ja epäkiinnostavina.

KUVA 10.

9.1 Häpeä

Häpeä on tunne joka usein iskostuu alkoholisperheiden lasten sisälle lapsuuden myötä. Se on tunne, että sielussamme on jotain luonnollisesti vialla. Jos alkoholisteille yksi suurimmista tunteista on kauna, niin alkoholistien lapsille se on häpeä. Se ei tule vain hylätyksi tulemisen tunteesta, vaan myös myötäsyttyisistä häpeästä. Siihen liittyy riittämättömyys, hämmentyneisyys, sekä erilaisuuden tunne. Usein häpeä on niin syvällä sisimmässä, että henkilö uskoo itse asiassa olevansa häpeä. *(Alkoholistien Aikuiset Lapset, 2011, 170)*

Häpeän kuvaaminen kameralle ei ole helppoa. Onhan kyseessä tunne, jota ihminen ei halua näyttää kenellekään. Edes itselleen. Koska hävettää. Siksi olen kuvattavilleni antanut mahdollisuuden, ettei heidän tarvitse näyttää kasvojaan. Minulle on sanottu ”saat ottaa kuvan jos minua ei tunnisteta siitä.” He haluavat siis olla osana projektiani, mutta pitävät itsensä täysin anonymina. Vaikka he eivät ole olleet se henkilö, joka aktiivisesti joi. Jotkut taas haluavat suojella perhettään. He kantavat edelleen suuren osan vastuusta perheensä sairauden vuoksi. Pitävät julkista imagoa yllä, koska kokevat sen velvollisuutenaan.

KUVA 11. Eräs alkoholistin lapsi

9.2 Riippuvuus

Alkoholistien lapset tulevat usein riippuvaisiksi jostain pakonomaisesta tavasta. Näitä voivat olla seksi-suhteet, peliriippuvuus, työnarkomania, huumeet, alkoholismi tai parisuhde alkoholistin kanssa. Se myös voi luoda mielisairauksia kuten masennusta ja syömishäiriöitä. Myös post-traumaattista stressisyndroomaa esiintyy usein. Monet ovat riippuvaisia parisuhteista, koska pelkäävät olla yksin ja hakevat turvaa suhteesta, joka puuttui heidän lapsuudestaan. Se on heille kuin huume. Siksi alkoholistien lapset usein antavat itsensä tulla kohdelluksi kaltoin, koska se edustaa heille normaali. Joten parisudetta usein jatketaan hinnalla millä hyvänsä.

(Alkoholistien Aikuiset Lapset, 2011, 63, 101, 198)

Usein näitä seurauksia hoidetaan itse ongelmana. Kuten syömishäiriö. Ajatellaan, että syömishäiriöllä on syy ja tässä tapauksessa sen ajatellaan tulevan esimerkiksi kontrollin tarpeesta, eikä mennä sen pidemmälle. Jos yritetään hoitaa vain syömishäiriötä pääongelmana, hoito on tehoton. Ikään kuin lähtökohtana olisi ”normaali” -ihminen, jolle on kehittynyt sairaus. Kun tilanne on itse asiassa päinvastainen. Henkilö yrittää kontrolloida elämäänsä tietämättä siitä mikä on ”normaalia.” Jos syömishäiriö saadaan korjattua, haitallinen käyttäytyminen siirtyy toiseen käyttäytymismalliin, kuten peliriippuvuuteen tai muodostaa masennuksen.

(Alkoholistien Aikuiset Lapset, 2011, 68)

10. Omatunto

Sarjaa tehdessä olen joutunut miettimään minkälaiseen valoon laitan isäni ja minut. Päätin kuitenkin tehdä sarjan, koska en ole ainut samalla kasvu-historialla. Haluan avata stigmaa asiasta. Olen saanut positiivista palautetta projektistani ja kuvattavani ja ystäväni ovat kannustaneet minua. Olen myös kokenut jonkinlaista kiitosta kuvaustilanteissa ja tunnelma on ollut lähes terapeutin.

Isäni tuskin pystyy enää elämään normaalia elämää tässä yhteiskunnassa, mutta olen kokenut jonkinlaista tukea häneltä, koska hän on aina antanut minun kuvata itseään ja sairaalassa käydessänikin hän on poseerannut ylväästi kameralle. Sain hänet jopa tulemaan kerran Muotoiluinstituuttiin studioon, missä otin potrettikuvia hänestä, sekä hänen tuoreista leikkausarvista. Kuvaustilanteet ovat olleet minulle aina hyvin hankalia. En halua saattaa häntä huonoon valoon, mutta kamera minun ja isäni tilanteen välillä on myös auttanut minua. Itse kuvaustilanteisiin en ole käyttänyt paljoa aikaa, koska minussa on aina herännyt pieni syyllisyyden tunne, kuin hyväksikäyttäisin häntä, joten olen aina antanut itselleni valinnan vapauden sen suhteen, kuinka paljon aikaa käytän kuvaamiseen.

Olen dokumentti valokuvaaja, joka haluaa vaikuttaa. Koen, että minulla on oikeus tähän kuvasarjaan, koska olen kykeneväinen puhumaan ”meistä”. enkä vain ”heistä”. Kuten Raisa Kyllikki Ranta sai osakseen suuttumusta tehdessään kuvasarjaa ”Odotus”, joka käsitteli lapsettomuutta vaikka onkin ollut ”he”. Kuvauksia tehdessään hän itse tuli raskaaksi ja sai kuulla myöhemmin, että kaikki hänen kuvattavansa eivät olleet ottaneet ilolla vastaan tätä uutista. Mielestäni Rannalla on täysi oikeus tehdä kuvasarjaansa samalla, kun odottaa itse lasta, mutta on myös ymmärrettävää, että kaikelta mielipahalta ei voi välttyä ja joku voi ottaa sen loukkauksena. Ranta sanoo: ”En ole tutkija tai muu asiantuntija, mutta kyllä syy puhumattomuuteen varmaankin häpeää liittyy. Lapsettomuus tapahtuu omassa kehossa ja on siten hyvin intiimi ja henkilökohtainen”. En voi kutsua itseäni tutkijaksi tai asiantuntijaksi, mutta juuri tuo on sama syy miksi päätin tehdä tämän projektin. Valokuva on mielestäni yksi parhaista tavoista vaikuttaa ja parhaassa tapauksessa muuttaa mielipiteitä tai antaa ihmiselle rauha häpeästä.

(Kaisa Viljanen, 2017, ”Anna anteeksi ettei sinusta tullutkaan äiti”, HS, [viitattu 18.3.2017], saatavissa: <http://www.hs.fi/elama/art-2000005143923.html>)

11. Lopuksi

Kun menin käymään AAL:ssä koin erittäin suurta samaistumisen tunnetta. Minulla oli olo, että kaikki liikkuvat ja puhuvat samalla tavalla. Kyseessä ei ollut ryhmä täynnä alkoholisteja vaan heidän kanssaan kasvaneita. Ymmärrän nyt paremmin kuinka alkoholi vaikuttaa kaikkeen ja kaikkiin. Suurin tunne oli kuitenkin helpotus. ”En olekaan yksin.” Myös ystäviini jotka ovat paljastuneet alkoholistien lapsiksi olen aina kokenut syvää yhteyttä.

Taistelen koko ajan noita käytösmalleja vastaan jotka ovat muotoutuneet minulle kasvun myötä. Nyt kun olen tietoinen negatiivisista käyttäytymismalleista, kuten itsensä ankarasta tuomitsemisesta tai jäämisestä haitallisiin suhteisiin, voin lukea käytöstäni, mutta sitä ei niin helposti muuteta. Minullakin on vielä paljon matkaa.

Tämän teoksen tekeminen on ollut oma matkansa. Tätä kautta olen myös löytänyt uusi ystäviä, jotka ovat tulleet elämäni kenties pysyvästi. Lukiessani Aikuiset Alkoholistien Lapset -kirjaa olin joskus jopa peloissani, kuinka paljon samanlaisia kokemuksia ja tunteita ihmisillä on ollut.

Isäni toivoi minusta valokuvaajaa, hän oli itse intohimoinen kuvaaja, ja osti minulle ensimmäisen kamerani, kun olin seitsemänvuotias. Ei vaan arvannut, että lapsuudestani hänen kanssaan tulisi aihe lopputyöhöni. Olen hyvin ylpeä siitä oikeasta - isästäni, joka on karismaattinen hahmo ja herättää kunnioitusta, kun hän astuu huoneeseen. Rakastan isääni hyvin paljon, enkä syytä häntä hänen sairaudestaan.

LÄHTEET

Kirjallisuus

Adult Children of Alcoholics/Dysfunctional Families World Service Organization, 2011, Alkoholistien Aikuiset Lapset, Vantaa, Alkoholistiset/Toimintahäiriöiset perheet

Internet

Alkoholistien Aikuiset Lapset, AAL, ongelma, saatavissa: <http://www.aal.fi/perusteet/ongelma/> [viitattu 3.1.2017]

Aikuiset Alkoholistien Lapset, AAL, pyykkilista, saatavissa: <http://www.aal.fi/perusteet/pyykkilista/> [viitattu 3.3.2017]

Kaisa Viljanen, 2017, "Anna anteeksi ettei sinusta tullutkaan äiti", HS, [viitattu 18.3.2017], saatavissa: <http://www.hs.fi/elama/art-2000005143923.html>

POSITIVE LITE.COM Canada´s Online HIV Magazine, HIV HEROUS OF THE ARTS: (4) NAN GOLDIN: A PHOTOGRAPHIC DIARIST, 2013, <http://www.positivelite.com/component/zoo/item/hiv-heroes-of-the-arts-4-nan-goldin-a-photographic-diarist> [viitattu 3.3.2017]

Kiitos

Julian, Colombe, Axel, Marja, Tom, Jenni

Eriyiskiitos kaikille kuvattavilleni

Kuvat

KUVA 1. Perhe albumistani vuodelta 1995

KUVA 2. Linnove, Hanna 2015

KUVA 3. Linnove, Hanna 2016

KUVA 4. Linnove, Hanna, 2016

KUVA 5. Linnove, Hanna, 2016

KUVA 6. Linnove, Hanna, sarjasta Varjo

KUVA 7. Linnove, Hanna, sarjasta Varjo

KUVA 8. Goldin, Nan, 1994, Self-portrait in my room, Berlin, [viitattu 3.3.2017], saatavissa: <http://www.artnet.com/artists/nan-goldin/>

KUVA 9. Goldin, Nan, 1983, Nan and Brian in bed, NYC, [viitattu 3.3.2017], saatavissa <http://www.artnet.com/artists/nan-goldin/>

KUVA 10. Linnove, Hanna, 2015

KUVA 11. Linnove, Hanna, sarjasta Varjo